

Omvang gaat regeren in pensioenland

Door Puck Sie

De markt voor pensioendiensten verandert. De nieuwe pensioenwet vereist fikse investeringen in mensen en IT, en niet elk pensioenbedrijf zal dat overleven. Wie geen schaalgrootte weet te creëren, zal sneuvelen.

Het fonds voor de metaalarbeiders is het op twee na grootste in Nederland. Foto: Kees van de Veen/ANP

In het kort

- Pensioenbedrijven moeten door de nieuwe pensioenwet fors investeren in mensen en IT.
- Pensioenfondsen willen als klant van de pensioenbedrijven een plan B.
- Schaalgrootte is belangrijk, niet elk pensioenbedrijf zal de nieuwe pensioenwet overleven.

De kans bestaat dat u de (digitale) post van uw pensioenfonds ongeopend in de prullenbak gooit. U zou niet de enige zijn. Wie de brief wél opent, leest informatie over de beleggingen. Of de oproep om uw gegevens te controleren, of ziet het telefoonnummer om te bellen bij vragen. Achter dat ogenschijnlijk saaie velletje papier gaan enorme organisaties en systemen schuil.

Zulke post wordt getikt in de bossen bij Zeist, in een kantoorgebouw naast het Haagse spoor of met uitzicht op de Amsterdamse snelweg. Daar zijn grote pensioenuitvoeringsorganisaties gevestigd, zoals PGGM, MN en APG. De namen van de fondsen die zij bedienen komen nog wel bekend voor, al werkt daar vaak maar een handvol mensen. Bij de relatief anonieme uitvoeringsorganisaties werken er soms meer dan duizend.

Miljardenvermogens

Zij beheren de administratie van pensioenfondsen en beleggen soms ook hun miljardenvermogens. Uitvoeringsorganisaties onderhouden het contact met de achterban, houden bij op hoeveel pensioen deelnemers recht hebben, betalen dit uit en innen de premies. Gaat u trouwen, of juist scheiden? De pensioenadministratie houdt het bij, zodat uw uitkering later klopt.

Het pensioenlandschap verandert. Metaalfonds PMT haalt zijn pensioenadministratie weg bij het Haagse MN. De medewerkers van het pensioenbedrijf van MN verhuizen mee naar PGGM. Nooit eerder stapte zo'n groot fonds over: het fonds voor de metaalarbeiders is het op twee na grootste in Nederland. Ook onder de kleintjes verschuift de markt. ABN Amro stopt met zijn Pension Services. Pensioenfonds Verloskundigen en Pensioenfonds Avebe verlaten het pensioenbedrijf van verzekeraar Achmea. En de verandering is nog niet ten einde.

'Straks zullen er vier clusters van 4 tot 5 miljoen deelnemers overblijven. En daar willen wij er een van zijn' *Edwin Velzel, ceo PGGM*

'Wij als PGGM denken dat er door de consolidatie in de markt straks vier clusters van 4 tot 5 miljoen deelnemers overblijven. En daar willen wij er een van zijn', zegt PGGM-ceo Edwin Velzel. PGGM administreert vanaf 2024 de pensioenen van 5 miljoen (oud)werknemers en gepensioneerden. De nieuwe pensioenwet vereist veel meer communicatie met deelnemers. 'Daar zul je flink in moeten investeren. Als je de investeringen door 5 miljoen deelnemers kan delen in plaats van door 3 miljoen, dan scheelt dat de fondsen veel geld.'

Ook Arno IJmker, partner bij adviesbureau Eraneos, denkt dat de pensioenmarkt verder zal consolideren. Tot 2028 voert de sector de Wet Toekomst Pensioenen (WTP) in, de nieuwe pensioenwet die in juli van kracht werd. IJmker: 'Wij verwachten dat sommige pensioenuitvoeringsorganisaties daar niet goed uitkomen. Er zullen er nog wel drie of vier wegvallen.'

Al jaren wordt het aantal uitvoeringsorganisaties kleiner, simpelweg omdat de klanten - de pensioenfondsen - ophouden te bestaan. Rond de eeuwwisseling telde Nederland ongeveer duizend fondsen, eind 2022 stonden er 174 in het register van toezichthouder De Nederlandsche Bank.

Er staat meer te gebeuren, maar niet direct, zegt Jasper Haak, partner bij consultancy AF Advisors. 'De markt is erg in ontwikkeling. Alle partijen zijn druk om de software "WTP-klaar" te krijgen en dat wordt voor iedereen een onwijze uitdaging. De WTP is een soort pauze-button voor een paar jaar - wat betreft consolidatie. Na de transitie blijven er een paar partijen over die het goed en efficiënt hebben geregeld. Die zullen de toekomstige marktleiders zijn.'

Vooraf geen geld verliezen

Vooraf Nederlandse bedrijven hebben schaalgroottes in de markt, zoals APG en PGGM die zonder winsttoegmerk opereren. Zij worden scherp gehouden door de concurrentie van commerciële aanbieders, vaak verzekeraars. Dan zijn er nog de uitdagers: oorspronkelijk buitenlandse IT-bedrijven die ook pensioendiensten aanbieden. De Nederlandse pensioenregeling was een lang uitzondering, maar lijkt (mede door de nieuwe pensioenwet) steeds meer op die van onze buitenlandse bureaus.

De commerciëlen willen best geld verdienen, maar ze proberen ten eerste niet te veel geld te verliezen, zegt Tobias Bastian van pensioenadviseur Sprenkels. Zo draaide de pensioenadministratietak van Achmea in 2022 voor de veertiende keer op rij verlies. Bastian: 'De verzekeraars vinden dat ze ook een morele, maatschappelijke taak om in de sector actief te blijven. Bij de pensioenadministratie is kwaliteit belangrijker dan winst maken. Maar uiteindelijk zegt de achterliggende aandeelhouder over dat verlies: "Hoe lang kan dat nog?".'

De gevestigde orde en de uitdagers

Het grootste deel van de pensioenmarkt is in handen van APG en PGGM. Beide ontstonden uit een afsplitsing van hun grootste en belangrijkste klanten, het ambtenarenfonds ABP en Pensioenfonds Zorg en Welzijn. Vanaf 2024 beheren ze voor ongeveer 5 miljoen mensen de pensioenen. Beide beleggen ook, maar PGGM doet dat alleen voor zijn grootste klant. Het vermogensbeheer van APG werkt voor meer klanten. Er is geen doel om winst te maken. Ook commerciële aanbieders begeven zich op de markt. Zij zijn eigendom van (beursgenoteerde) verzekeraars. TKP, ooit ontstaan uit het Nederlandse staatsbedrijf voor post en telefonie, is er zo een. TKP staat nummer drie op de ranglijst voor marktaandelen. Recent verhuisde TKP van verzekeringsmaatschappij Aegon naar ASR. Branchegeenoot NN Group heeft AZL en Achmea heeft zijn Pensioenservices. IT-bedrijven- vaak Scandinavisch- dagen de gevestigde orde uit. Visma Idella bijvoorbeeld, dat ook het IT-systeem van pensioenfonds Rail & OV levert. Daarnaast begeeft het Franse IT-bedrijf Capgemini zich op de markt. Pensioenfonds Detailhandel is er sinds 2021 klant, al gaat dat nog niet vlekkeloos. De overstap naar Capgemini leidde in 2022 tot te veel klachten van ontevreden werkgevers en deelnemers, staat in het jaarverslag.

Pensioenreus PGGM heeft geen commerciële prikkel, toch verwelkomde het metaalfonds PMT. En dat terwijl het vermogensbeheer van PGGM zelfs afscheid nam van klanten. De focus kwam weer te liggen op de beleggingen van Pensioenfonds Zorg en Welzijn. Maar ook dit zorgfonds, de belangrijkste klant, ziet het belang van schaalvergroting aan de administratiekant van PGGM.

'Als je een nieuw pensioensysteem moet kopen, maakt het nogal uit of je de kosten over één of over drie pensioenfonds kunt spreiden. Schaal matters' Tobias Bastian, pensioenadviseur bij Sprenkels

'Schaal matters, in zijn algemeenheid, en zeker in de pensioensector', zegt Bastian. De nieuwe pensioenwet vereist forse investeringen in IT-systemen. 'Als je een nieuw pensioensysteem moet kopen, maakt het nogal uit of je de kosten over één of over drie pensioenfonds kunt spreiden.' De deal tussen MN, PGGM en PMT over de administratie ontstond bijvoorbeeld in eerste instantie als IT-samenwerking.

Harde keuzes

Iedereen die ooit bij een bedrijf werkte dat van IT-systeem wisselde, weet: dat is een uitdaging en het project duurt veelal langer dan gepland. Bovendien is pensioen een ingewikkeld financieel product. Door het nieuwe stelsel moeten de systemen voor het vermogensbeheer en de administratie straks veel regelmatig met elkaar 'praten' dan ze nu doen.

Ook zijn de belangen bij de stelselwijziging enorm. Tijdens de overstap wordt ruim €1.500 mrd herverdeeld. Daarom moeten uitvoeringsorganisaties de administratie en de IT-systemen opschonen.

Elk huwelijk en iedere geboortedatum moet correct in de boeken staan, anders krijgt de werknemer of gepensioneerde niet het juiste bedrag mee in het nieuwe stelsel.

Niet alle uitvoeringsorganisaties kunnen de investeringen in personeel en techniek, nodig voor in het nieuwe stelsel, bekostigen. Elke euro die naar de administratie gaat, komt niet in de pensioen van de deelnemer terecht. Pensioenfondsen letten daarom scherp op de kosten. Haak van AF Advisors: 'Je moet de kosten kunnen verantwoorden. Ik zie dat bestuurders die verantwoordelijkheid serieus nemen. Dat betekent dat besturen soms harde keuzes moeten maken.'

Plan B

De nieuwe wet heeft een versnellend effect op de samenklontering in het pensioenlandschap, maar ook zonder de wet was de markt verder geconsolideerd. Een deel van de pensioendiensten is namelijk goed te automatiseren, zoals de communicatie aan deelnemers met dezelfde pensioenregeling.

Pensioenfondsen blijven voorlopig bij hun huidige uitvoeringsorganisatie, mits deze de zaken rondom de nieuwe wet op orde heeft, zegt consultant IJmker. Ook omdat ze niet over kunnen stappen: alleen grote fondsen of fondsen met een simpele regeling zijn vaak vanwege schaalvoordelen nog elders welkom. IJmker ziet dat pensioenfondsen doelbewust plannen B en C optuigen. 'Er is geen automatisch vertrouwen dat het goed komt met de nieuwe pensioenwet. Het gaat heel spannend worden.'